

chuela i *privado* que cito en aquests articles del DCEC, els que cito aquí mateix s. v. *alfàbia*, l'it. *Faenza* FAVENTIA, i els diversos noms de lloc catalans on VILLA- s'ha convertit en *i La-* en aquestes condicions (*La Febror VILLA FABRORUM*).

Prenent-ho per un altre costat, si tenim en compte que hi ha diverses casos de conservació romànica dels adverbis llatins en -IUS, amb debilitació del sentit comparatiu, com el cast. *lejos* LAXIUS, i que Spitzer mateix hi afegí testimonis paral·lels de *diligentius* i *differentius*, compendrem millor que fins Spitzer, rendint-se a l'evidència (MLN LIII, 131), acabà per retirar la seva antiga adhesió (*Litbl.* xLI, 28) a la vella etimologia ADVIVARE de Tallgren (*NphMgn.*, 1917, 135).

Pel que fa a l'ús i els significats moderns, *aviat* és avui d'ús general en el Principat i a les Illes, incloent-hi Eivissa, fins aquí i tot amb el significat de «pronto» (PzCabrerero); l'ús valencià s'ha decidit per *prompte* (*pronte*), que pocs usen en el Princ. i sentit com a acastellanat fora d'allà quasi pertot. 'Aviat' tant amb el sentit de 'ben tost' com en l'ús vivíssim de *més aviat* (*que*) = ll. *imo*, fr. *plutôt*, angl. *rather*, cast. *más bien*; també sovint com a alternatiu *tan aviat això com allò*: «els gots s'omplien y tan aviat eren plens com buits» (Em. Vilanova, *Pobrets i alegrets*, 74). Ja hem vist (n. 3) que, judicant pels manlleus italians, el sentit de «presto» era ja el més corrent en el *viat* del català parlat del S. XIV o XV. No és estrany però que, essent també etimològic en el sentit de 'de pressa', i documentat en una part dels testimonis medievals, aquesta acc. aparegui a Mallorca: «ses quatre mules volaven per sa carretera d'Inca, i mos aturàrem tan sòliament cosa de mitja hora, p'es camí, per donarlos un almut de faves i continuar després més aviat que abans», Arx. Llu. Salvador, p. 34; «són mals d'entendre, sobretot en parlar aviat», AMAlcover, BDLc VII, 1913, 318; id. VII, 329, x, 180; Moll, AORBB I, 189, § 107; i cf. la cita de Llo. Vilallonga, que donca a propòsit de *fogatera*; refrany «qui aigo aboca aviat / no umplí roman banyat», recollit a Santanyí.⁴

DERIV.: *Viaçós*, *viaçosament*, veg. supra. De *viatz* es deriva de vegades un *viasament* en oc. ant.: «l'ausels sol non fes parvent / que'l vis, mais tot *viasament* / tenc sa via, e pauser-se / en una tor ---», *Jaufré*, v. 9978, 'llestament, ràpidament'. El més freqüent en cat. antic és *ivaçós* (-assós), de vegades escrit *ivarçós*, ultracorreció potser només gràfica, rarament també l'adj. *ivars*; veg. l'ex. de Llull cit. a prop. d'*yvassestea* (supra); d'on l'abstracte: «car vós sabets quantes estees són, e sabets lo compte del moviment del firmament e de sos corses celestials, e sabets lur *ivaciositat*», Llull (*Contempl.*, § 22), i veg. tres exs. de *ivaçós*, *ivarçós*, -arçosament de Vilaragut en Faraudo, *MiscFabra*, 157; «e vol alegramén / et *ivasosamens*, / volenterosamén / ---», Guillem de Cervera, *Prov.*, 461; en les *VidesR* apareix bastant l'adverbi en el ms. B en la forma estrictament catalana *yversosament*, en el P en forma més concordant amb l'oc. ant. *via-*

sieramén: «que anés molt *yvascerament* oltra mar», f° 87v1n.104, també *ivasserament* 'ràpidament' en P3v2, n. 48.

¹ Ms. Urg. que el ms. *Ven* substitueix per l'equivalent *ivats*. — ² «aviat o prest» no en la 1.ª ed., sí a les de 1757 i ja 1652-70. El Pseudo-Boades, que porta «aviat se'n va mostrar la sua malvaduria» (50), és de c. 1673; el Lacav., de 1695-6. — ³ En canvi són manlevades del català les formes sic. i calabr. *viatu* «presto» (i *diviato* en algun parlar local), veg. *TopHesp.* II, 79; Rohlfs, *It. Gr.*, § 932. Però no manquen d'interès en tant que ens mostren com en els Ss. XIV-XV, on s'exercí allà la influència catalana, ells sentien un cat. vulgar *viat* en lloc de 'prest', ja amb -t per -ts o -ç, però encara sense l'afegitó de la a-. — ⁴ En tots aquests testimonis, usat clarament com a adverbi i res més. *AlcM* dona un passatge de les *Rondaies* d'Alcover de to pintoresc com a prova que també es diu *aviada* concordant com a femení. Caldria una prova millor car ja sabem com innovava Alcover en tals passatges, almenys quan l'hi ajudava algun concepte convivent dins la llengua, o dins la història que ell creia saber-ne.

Aviciament, aviciar, aviciat, V. *vici* *Avícola*, *avicultor*, *avicultura*, V. *au* (OCELL)

AVID, 'que desitja immoderadament', pres. del ll. *avidus* id. □ 1.ª doc.: 1695, Lacav. (*àvido*); potser ja s'usava en el segle anterior, car *aviditat* es documenta ja en un doc. barceloní de 1480 (*AlcM*).

DERIV.: *aviditat* [1695, Lacav., i ja 1480]; *avidesa* [S. XIX].

Avidar, V. *vida* *Avidesa*, V. *àvid* *Avidolar*, V. *vida* *Avidriar*, V. *albir* *Avienc*, V. *avi* *Avigorar*, V. *vigor* *Aviladament*, *avilanir*, *avilir*, *aviltar*, V. *vil* *Aviluar*, V. *valer* *Avinagrat*, *avinar*, -nat, *avinatat*, V. *vi* *Avindre*, *avinença*, *avinent*, *avinentar*, *avinentesa*, -tea, *avinguda*, *avingut*, V. *venir* *Avió* 'aeroplà', V. *au* (OCELL) *Avió* (moixó = *falcilla*, *fàlzia*), probablement manllevat del cast. *avión* id., veg. DCEC I, 340 *Avior*, V. *avi* *Aviot* 'raig', V. *biot*

AVIRAM, alteració del primitiu *aviam*, que és com es diu encara a l'alt i baix Empordà i Garrotxa; aquest, junt amb el rossell. *aujam* i el gascó *aujam* o *aujami*, prové d'un ll. vg. *AVIAMEN, collectiu derivat del ll. AVIS 'au, ocell'; la forma predominant en català és deguda a la influència de la r de *baver* 'bestiar' (pròpiament ' propietat, béns', del ll. HABERE 'tenir') i del seu derivat *averia* 'bèstia, bestiar' (en general, i que també significa 'animals casolans de ploma'). □ 1.ª doc.: *aujam*, 1390; *aviram* ja apareix en algun doc. des del S. XVI però sobretot, junt amb *viram* i *aviam* des dels escr. Renaix.

«Si-ls dits cabrits nadors¹ morien de malaltia o per *aujam*, o en altra manera, que hom no-ls aucisés ---» en doc. rossellonès de 1390, Alart, *InuLLCat*. La forma rossellonesa *aujam* l'he sentida de boca de Josep